

Nr 882

av herr Larsson i Staffanstorp m. fl.

om sänkt avgift för projektering av dikning och täckdikning.

Dränering

I många sammanhang har framhållits betydelsen av förbättringsåtgärder inom jordbruket. Därigenom kan jordbruket göras konkurrenskraftigare och producera livsmedel i ökande mängd och till lägre kostnad, vilket är till bättnad även för det allmänna.

En grundförutsättning för en god jordbruksproduktion är att få till stånd en god dränering av jorden.

I akt och mening att stimulera jordbrukarna till detta och därvid anlita lantbruksnämndernas sakkunskap har den taxa som därvid använts modererats med hänsyn därtill. Emellertid är nu propåer på gång om starka höjningar av densamma. Detta kommer tvivelsutan att motverka ovan nämnda av statsmakterna sanktionerade målsättning för jordbrukets del. Vidare kommer det att motverka syftet att stimulera till anlitan­de av bästa sakkunskap.

Taxans konstruktion

Projektering av dikning och täckdikning debiteras enligt saktaxa. Sakersättning utgår i form av viss grundavgift samt tilläggsavgift baserad på projektets storlek. Övriga tjänster debiteras enligt tidtaxa, varvid tillämpas två tariffer, A och B. Ersättning enligt tariff B är avsedd att täcka självkostnaderna. Tariff A innehåller viss subventionering och skall tillämpas på uppdrag som avser jordbrukets rationalisering. Saktaxan för dikning och täckdikning innebär samma grad av subventionering som skillnaden mellan tariff B och A. Subventioneringsgraden var fram till 1967 60 %. Den sänktes vid tillkomsten av nuyarande taxa till 40 %. År 1970 sänktes den ytterligare, nämligen till 25 %. Samtidigt skall ersättningsnormerna justeras upp till följd av kostnadsstegringarna de senaste åren.

Taxans utveckling

Taxornas utveckling från 1967 framgår av nedanstående tabell. I tabellen har medtagits tidtaxa, tariff A och B för tjänsteman tillhörande grupp I (lantbrukskonsulent eller annan tjänsteman med agronomexamen eller annan akademisk examen), vidare saktaxa för projektering av 10 ha täckdikning

samt slutligen saktaxa för dikning vid syneförrättning med tre delägare och en beräknad arbetskostnad av 100 000 kr. för projektet. Avgifterna redovisas även i relativa tal, varvid nivån 1967 satts = 100.

Tillämpad taxa	Tidersättning				Sakersättning			
	Tariff A, gr. I	rel. tal	Tariff B, gr. I	rel. tal	Täckdikning	rel. tal	Dikning	rel. tal
	kr./tim		kr./tim		kr.		kr.	
1967:445	39	100	65	100	500	100	5 300	100
1969:542	60	154	100	154	650	130	7 200	136
1970:284	75	192	100	154	785	157	8 455	160
1972:700	89	228	118	181	1 080	226	9 950	188

Synpunkter på taxenivån

En lantbrukskonsulent med ca tio års yrkeserfarenhet efter agronomexamen har normalt uppnått lönegrad F 15 (tidigare A 28). Tas denne tjänsteman som representant för sådan tjänsteman, för vilken grupp I skall tillämpas vid debitering enligt tidtaxa, kan följande räkneexempel ge vissa aspekter på taxans nivå.

År	Lön i A 28	Lön + 30 %	Lön	Rel. tal
	kr./mån	kr./mån	kr./mån	
1967	4 052	5 260	29:20	100
1969	4 265	5 540	30:80	105
1970	4 353	5 670	31:50	108
1972	4 688	6 100	33:90	116

Påslaget 30 % avser arbetsgivar- och pensionsavgifter o. d. Vid beräkningen av timlönen har räknats med en årlig arbetsinsats av 1 800 timmar.

Timlönen i följande tabell jämförd med tidtaxa, tariff B (= full kostnads-täckning), visar hur stor statsverkets lönekostnad är för den fältarbetande tjänstemannen i förhållande till den debiterade avgiften.

År	Lön A 28	Tidtaxa	Löneandelen
	kr./tim	Tariff B, gr. I kr./tim	av taxan %
1967	29:20	65	45
1969	30:80	100	31
1970	31:50	100	32
1972	33:90	118	30

Lönekostnaden är således mindre än 1/3 av den debiterade avgiften. Det kan finnas skäl att få klarlagt vilka delposter som ingår i övriga 2/3 av den debiterade avgiften. Lantbruksorganisationen tillämpar sedan några år tillbaka en detaljerad kostnadsredovisning, som förmodligen på ett eller annat sätt ligger bakom taxorna. Det kan enligt vår mening ifrågasättas om i taxan skall inkluderas kostnader som med 200 % överstiger tjänstemannens lön.

Kostnadsstegringen enligt lantbruksnämndstaxan är markant. Detta framstår särskilt klart om man jämför de ovan redovisade relativa taxenivåerna med det pris jordbrukaren fått för sina vegetabilieprodukter under motsvarande tid:

År	Avräkningsprisindex för vegetabilier
1967	101,3
1968	97,4
1969	98,4
1970	99,5
1971	89,8
1972	95,8
1973	106,3
1974 (juni)	107,2

En direkt negativ effekt av alltför höga taxor blir att åtskilliga presumtiva beställare avstår från att utnyttja lantbruksnämndens fackkunskap och därmed riskerar att göra misstag, t. ex. vid dimensionering av rörledning. Det finns redan nu gott om sådana exempel, i vissa fall medförande skada på angränsande fastighet.

Lantbruksnämnderna har under sin existens byggt upp arkiv över diknings- och täckdikningsföretag. Detta arkiv är mycket värdefullt vid planering, även för andra myndigheter. I den mån nya företag tillkommer utan planering eller efter planering utförd av annan än lantbruksnämnden kommer detta arkiv tyvärr ej att kunna hållas à jour.

1965 års lantbruksorganisationsutredning (SOU 1966:49) uttalar å s. 76 önskemålet att den årligen täckdikade arealen borde fördubblas. Täckdikningen hade år 1965 en omfattning av 22 000 ha. 1970–1974 har den legat på en nivå av 18 000–20 000 ha/år. Behovet av ökad täckdikning har också på ett påtagligt sätt belysts av statistiska centralbyrån i en nyligen publicerad rapport (Statistiska Meddelanden Nr J 1974:4), där man för hela riket redovisar en areal av 618 000 ha i behov av ny- eller omtäckdikning. Den nu aviserade höjningen av lantbruksnämndernas taxa för projektering av nya företag verkar i direkt motsatt riktning mot den från enskild och allmän synpunkt önskvärda ökningen av täckdikningsverksamheten.

Särskilt 1974 års rika nederbörd aktualiserar och markerar nödvändigheten av en ökad dikningsfrekvens av åkerjorden.

Skulle därtill den aviserade höjningen av lantbruksnämndstaxan genomföras, kommer utan tvivel detta att medföra ett hämmande av lantbrukarnas efterfrågan på lantbruksnämndernas tjänster för projektering av dikning och täckdikning. Detta är olyckligt med tanke på dels en rationell jordbruksdrift, dels önskvärdenheten av fackmässig projektering av anläggningar med så lång livslängd. För att kunna uppnå åsyftad verkan synes det oss inte rimligt att statens verk ådrager den enskilde så stora kostnader som här blir fallet. Tvärtom synes det oss rimligt att nu utgående taxas subventionering höjs med 1,5 %. Det skulle innebära att relationen av den uttagna förrätnings-

kostnaden återfördes till 1967 års relationer. Därigenom skulle benägenheten att använda sakkunnig hjälp öka, till fromma för de förbättringar som uppenbart är angelägna.

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för en sänkning av taxan vid projektering av dikning och täckdikning i enlighet med de principer som anförts i motionen.

Stockholm den 24 januari 1975

TORSTEN LARSSON (c)

i Staffanstorp

RUNE GUSTAVSSON (c)

i Alvesta

ERIC CARLSSON (c)

i Vikmanshyttan

ALFRED HÅKANSSON (c)

i Rönneberga

INGER INGVAR-SVENSSON (c)